

NOVÉ PSYCHOAKTIVNÍ LÁTKY V EVROPĚ

V posledních letech lze sledovat poměrně významné změny na drogovém trhu napříč všemi členskými státy Evropské unie. Nové psychoaktivní látky představují výzvu pro řadu oblastí, systémem monitorování počínaje, přes intervence zaměřené na snižování nabídky či minimalizaci rizik a snižováním nabídky konče. Přinášíme vám překlad publikace Evropského monitorovacího centra pro drogy a drogovou závislost, která je souhrnem nejnovějších informací o nových psychoaktivních látkách v EU shromážděným prostřednictvím systému včasného varování před novými psychoaktivními látkami.

Obsah

Úvod

Nástin situace

Trh s novými psychoaktivními látkami

Syntetické kanabinoidy

Syntetické katinony

Opioidy

Monitoring a reakce na existenci vážných rizik

Shrnutí

Informační zdroje

Úvod

> Tato stručná zpráva přináší nejnovější informace o nových psychoaktivních látkách (NPL) v Evropě za rok 2014. Vychází z analýzy údajů shromážděných prostřednictvím systému včasného varování EU, který zahrnuje všech 28 členských států Evropské unie a také Turecko a Norsko (viz příslušný rámeček). Zpráva se zaměřuje na aktuální vývoj situace, včetně zvýšení objemu trhu s těmito látkami, k němuž došlo za posledních několik let, jak o tom svědčí záchyty ze strany represivních orgánů a další indikátory, jakož i rostoucího počtu případů závažných dopadů, které z toho plynou. V důsledku nedostatečné standardizace výkaznictví v této oblasti je třeba údaje o záchytech NPL uváděné v tomto materiálu považovat za minimální odhady. Je třeba poznamenat, že tato data nelze přímo srovnávat s daty týkajícími se zavedených nelegálních drog. ✕

New psychoactive substances in Europe.
An update from the EU Early Warning System,
publikováno EMCDDA v roce 2015

Nástin situace

> Během posledních přibližně pěti let došlo v Evropě k bezprecedentnímu rozšíření nových psychoaktivních látek, a to co do jejich počtu, typů i dostupnosti. V souvislosti s tímto trendem bylo v průběhu roku 2014 nově nahlášeno do systému včasného varování EU celkem 101 doposud neevidovaných látek: 31 katinonů, 30 kanabinoidů, 9 fenetylaminů, 5 opioidů, 5 tryptaminů, 4 benzodiazepiny, 4 arylalkylaminy a 13 dalších látek, které nespádají ani do jedné z výše uvedených skupin (Graf 1). Celkový počet látek monitorovaných Evropským monitorovacím centrem pro drogy a drogovou závislost (EMCDDA) tak již přesahuje 450, což je téměř dvojnásobek látek podléhajících mezinárodním úmluvám OSN o kontrole drog, přičemž více než polovina těchto látek byla nahlášena jen v posledních třech letech.

Údaje o záchytech poskytované represivními složkami vypovídají rovněž o rostoucím objemu a významu trhu s těmito látkami. Mezi roky 2008 a 2013 se počet hlášených záchytů v rámci Evropy zvýšil na sedminásobek. V roce 2013 bylo do systému včasného varování EU nahlášeno téměř 47 000 záchytů v množství přesahujícím 3,1 tuny (Grafy 2 a 3). Značná část tohoto množství, přes 21 000 záchytů o hmotnosti téměř 1,6 tun, připadala na syntetické kanabinoidy prodávané jako legální náhražka konopí.

Druhou nejpočetnější skupinu tvořily syntetické katinony, prodávané jako legální náhražka amfetaminu, MDMA a dalších stimulantů, u nichž bylo evidováno 11 000 záchytů v množství přesahujícím 1,1 tuny. V roce 2013 se syntetické kanabinoidy společně s katinony podílely na téměř 70 % celkového počtu záchytů a více než 85 % hmotnosti všech zachycených látek (Graf 3).

Rozmachu trhu s těmito látkami lze také přičíst nárůst závažných negativních dopadů, který EMCDDA za poslední roky eviduje. Většina z nich se týká nefatálních intoxikací a úmrtí, ale spadají sem i širší sociální dopady, představované například tím, že problémoví uživatelé drog přecházejí z injekčního užívání heroínu k syntetickým katinonům. Během roku 2014 vydalo EMCDDA v souvislosti se závažnými dopady, jimž bylo nutné věnovat okamžitou pozornost, 16 varování před ohrožením veřejného zdraví, kdy současně u šesti nových látek – 25I-NBOMe, AH-7921, metoxetaminu, MDPV, 4,4'-DMAR a MT-45 – bylo nutné, aby Vědecký výbor EMCDDA provedl posouzení jejich rizik.

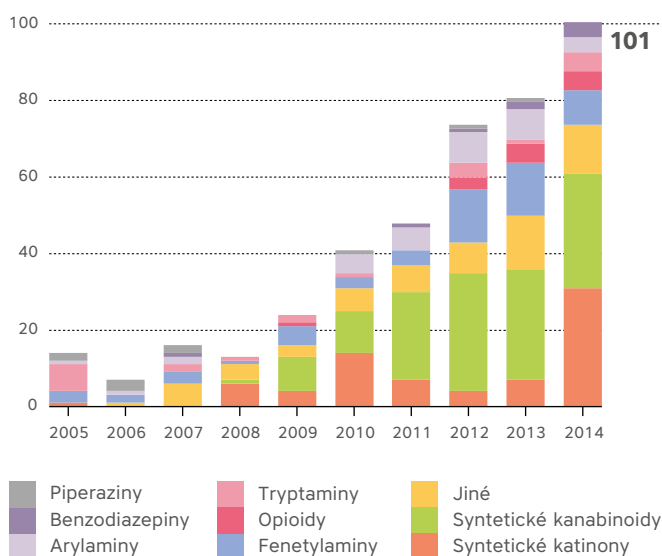
System včasného varování EU

Ústřední roli v řešení problému nových psychoaktivních látek sehrává v Evropě od roku 1997 EMCDDA. Hlavním úkolem této agentury v dané oblasti je provozování systému včasného varování EU (ve spolupráci s Europolem) a vyhodnocování potenciální rizikovosti konkrétních nových látek. Podstatou fungování systému včasného varování EU je shromažďování informací o výskytu nových látek od všech 28 členských států, plus Turecka a Norska, a jejich následné monitorování na základě indicií možných negativních dopadů těchto látek, což EU umožňuje rychle reagovat na vznikající hrozby.

Podrobnější informace lze nalézt na stránkách EMCDDA v sekci věnované opatřením proti novým drogám (emcdda.europa.eu/activities/action-on-new-drugs).

GRAF 1

Počet nových psychoaktivních látek nahlášených do systému včasného varování EU v letech 2005–2014

Základní údaje v číslech

101 nových psychoaktivních látek bylo poprvé nahlášeno v roce 2014.

Více než 450 nových psychoaktivních látek je aktuálně monitorováno EMCDDA.

46 730 záchytů nových psychoaktivních látek v množství přesahujícím 3,1 tuny bylo hlášeno v roce 2013.

21 495 záchytů syntetických kanabinoidů v množství bezmála 1,6 tuny bylo hlášeno v roce 2013.

10 657 záchytů syntetických katinonů v množství přesahujícím 1,1 tuny bylo hlášeno v roce 2013.

7x se zvýšil počet hlášených záchytů nových psychoaktivních látek mezi lety 2008 a 2013.

299 různých nových psychoaktivních látek bylo zjištěno v rámci Evropy v roce 2013 – mnohé z nich přitom byly zaznamenány již v předchozích letech.

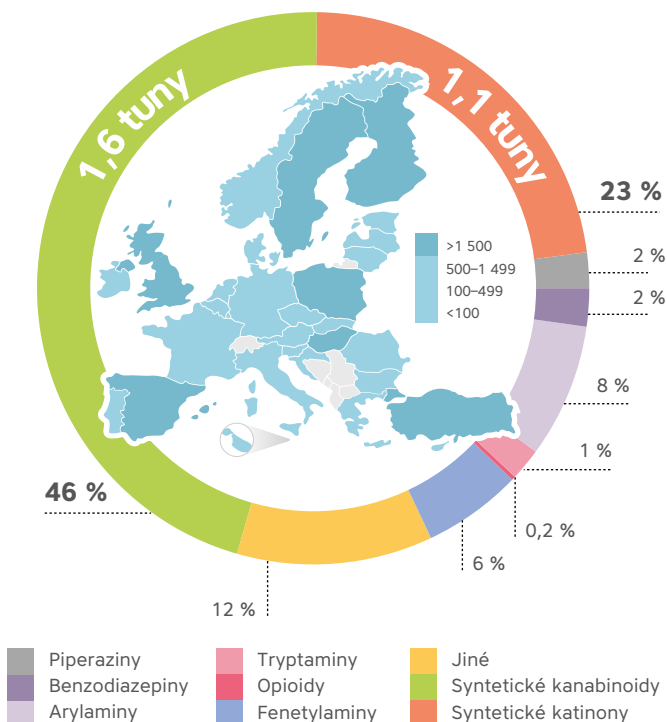
16 varování před ohrožením veřejného zdraví bylo vydáno v roce 2014.

6 analýz rizik bylo provedeno v roce 2014.

Je pravděpodobné, že rostoucí trh s novými psychoaktivními látkami bude i v dalších několika letech působit řadů problémů z hlediska veřejného zdraví i protidrogové politiky. Ty jsou v mnohém umocňovány rychlostí, s jakou se tyto látky objevují, jejich volným prodejem a nedostatkem či absencí informací o jejich účincích a rizicích. Ukázkovým příkladem problémů, jež v této souvislosti musíme řešit, je stimulant 4,4'-DMAR a opioid MT-45, na kterých je patrné, s jakou rychlostí se nová psychoaktivní látka stane z „velké neznámé“ „postrachem“ v důsledku závažné újmy, kterou působí; během pouhého roku bylo hlášeno 59 úmrtí v souvislosti s užitím těchto substancí. Právě v takových případech mohou účinné systémy včasného varování sehrávat zásadní roli při zajišťování včasných zásahů v zájmu ochrany veřejného zdraví. ✕

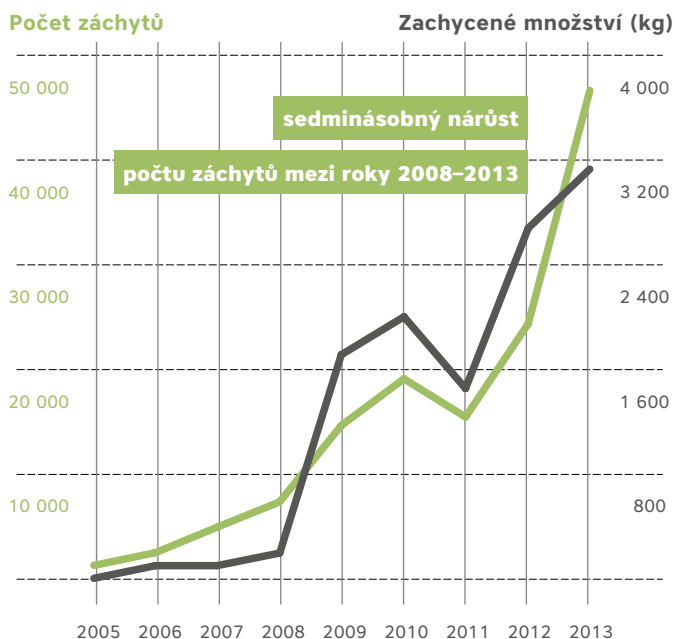
GRAF 2

Počet záchytů nových psychoaktivních látek v jednotlivých zemích (viz mapa) a podíly jednotlivých kategorií látek na těchto záchytech (viz kruhový diagram) v roce 2013

GRAF 3

Počet záchytů nových psychoaktivních látek a zachycená množství v letech 2005–2013

Poznámka: Z důvodu nedostatku informací o bližším kontextu není v údajích za rok 2009 zahrnuto 6 tun ketaminu zachyceného v jedné ze sledovaných zemí.

Trh s novými psychoaktivními látkami

> Ještě před přibližně deseti lety bylo v Evropě každoročně hlášeno jen několik nových psychoaktivních látek. Většina z nich se prodávala na černém trhu, kde byly obvykle vydávány za amfetaminy nebo extázi. Některé se prodávaly a byly také vyhledávány pod konkrétním jménem, jiné se prodávaly jako nový typ „extáze“. Vyráběly se buď v malém v amatérských laboratořích, nebo v komerčním měřítku v pokoutních laboratořích provozovaných organizovanými kriminálními skupinami. Pro tyto nové psychoaktivní látky se vžilo označení „designer drugs“ a dodnes jsou součástí evropského drogového trhu. Jejich výskyt bývá obvykle výsledkem působení subjektů napojených na organizovaný zločin. Tyto kriminální skupiny totiž někdy při práci s nějakým nekontrolovaným chemickým prekurzorem dospějí ať už náhodně nebo záměrně k výrobě nové látky. Tímto způsobem přišli například výrobci MDMA na PMMA a v poslední době se stal takovým vedlejším produktem výroby amfetaminu 4-metylamfetamin (viz „Organizovaný zločin a trh s novými psychoaktivními látkami“). Jindy se zase nové psychoaktivní látky mohou touto cestou objevit na scéně v případě omezené nabídky zavedených nelegálních drog.

Markantní rozmach trhu s novými psychoaktivními látkami v posledních letech a rychlost, s jakou se tyto látky staly výrazným tématem v rámci globální protidrogové politiky, lze do značné míry připsat rozvoji trhu s tzv. „legal highs“ a „research chemicals“, k němuž došlo v polovině prvního desetiletí nového milénia v souvislosti se stimulancii BZP a methylon (brzy následovanými mefedronem). Pro úspěch obou těchto trhů byla klíčová skutečnost, že látky se volně prodávaly ve specializovaných kamenných prodejnách, tzv. „head shopech“, ve městech, jakož i prostřednictvím internetu.

Jednou z největších skupin produktů označovaných jako „legal highs“ jsou směsi s obsahem syntetických kanabinoidů, jež mají sloužit jako legální náhražky konopí. V Evropě se tyto bylinné směsi určené ke kouření dostaly poprvé do širšího povědomí v polovině první dekády 21. století, kdy se pod obchodním označením „Spice“ prodávaly jako vykuřovadla nebo vonné směsi do interiéru. Od té doby se však již inzerují a prodávají stovky různých dalších produktů. Tyto přípravky měly ovšem v posledních letech na svědomí také množství závažných následků, např. v podobě hromadných výskytů intoxikací v USA a Rusku, které vyžadovaly akutní lékařskou péči v nemocničních zařízeních. ✕

Organizovaný zločin a trh s novými psychoaktivními látkami

Přestože účast organizovaných kriminálních skupin na tomto trhu nelze doposud jednoznačně doložit, lze předpokládat, že tato hrozba zde existuje. Za posledních několik let byly v rámci EU hlášeny případy ilegální výroby syntetických přípravků, běžně spojovaných se syntetickými drogami typu amfetamin a MDMA, které však byly zřejmě v zájmu maximalizace zisku určeny pro trh s NPL. Represivní složky rovněž v nelegálních zařízeních na výrobu syntetických drog zajistily chemické prekurzory určené k výrobě těchto látek.

Vedle trhu s „legal highs“ a „chemikáliemi pro výzkumné účely“ existuje množství produktů s obsahem novým psychoaktivních látek, které jejich prodejci vydávají za „potravinové doplňky“ (Obrázek 4). Jejich cílovou skupinou nejsou rekreační uživatelé drog, ale stále rostoucí počet lidí, kteří chtějí maximalizovat své fyzické i duševní schopnosti. Pro nové psychoaktivní látky se tak otevírá cesta k nové skupině spotřebitelů. Jednou z takových látek, zaznamenaných v Evropě poprvé v roce 2014, je adrafinil, derivát farmaceutického přípravku modafinil. Tato látka se prodává jako „nootropický“ doplněk s deklarovaným pozitivním vlivem na energii, koncentraci a paměť.

Nové psychoaktivní látky se mohou dostávat na drogový trh také na základě nedovoleného nakládání s farmaceutickými přípravky. Tento problém se v posledních letech stává aktuálním tématem v důsledku zneužívání léčiv na předpis v rámci EU i rostoucího objemu nelegálního dovozu léčivých přípravků ze zemí mimo EU.

OBRÁZEK 4

Trh s novými psychoaktivními látkami

„Legal highs“

Nabízené v atraktivním balení pestrých barev. Volně k prodeji ve specializovaných kamenných prodejnách („head shopy“/„smart shopy“) nebo online. Cílovou skupinou jsou rekreační uživatelé.

Chemikálie pro výzkumné účely („research chemicals“)

Prodávají se pod zástěrkou využití pro účely vědeckého výzkumu. Cílovou skupinou jsou „psychonauti“, lidé, kteří na sobě rádi zkoušejí účinky psychoaktivních látek. Prodávají se volně prostřednictvím internetu.

Potravinové doplňky

Prodávají se pod zástěrkou potravinových nebo dietních doplňků. Cílovou skupinou jsou lidé usilující o maximalizaci svých fyzických a duševních výkonů. Prodávají se volně v obchodech s fitness potřebami a přes internet.

„Designer drugs“

Prezentují se jako ekvivalenty drog typu MDMA nebo heroin. Vyrábějí se v ilegálních laboratořích organizovanými kriminálními skupinami. Prodávají se na černém trhu prostřednictvím drogových dealerů.

Léčiva

Farmaceutické přípravky, které se od pacientů dostaly na černý trh nebo byly nelegálně importovány do Evropy. Prodávají se na černém trhu prostřednictvím drogových dealerů.

Celkově lze říci, že růst trhu s novými psychoaktivními látkami je možný jen díky stále větší propojenosti světa, která je důsledkem globalizace a užívání internetu. Mnohé z nových psychoaktivních látek určené pro tyto trhy se vyrábějí ve velkém v čínských a indických chemičkách a letecky se pak dopravují do Evropy, kde se zpracovávají, balí a následně prodávají spotřebitelům (viz „Zpracování a balení „legal highs“ v Evropě“). V rámci monitoringu realizovaného v roce 2013 identifikovalo EMCDDA 651 internetových obchodů, které prodávaly „legal highs“ nebo „research chemicals“ spotřebitelům v zemích EU. Počet obchodů prodávajících potravinové doplňky s obsahem nových psychoaktivních látek je ještě mnohem vyšší. Ty však nepodléhají plošnému sledování realizovanému v rámci systémů monitoringu drog.

Zpracování a balení „legal highs“ v Evropě

V roce 2014 odhalila policie v jedné z členských zemích EU zpracovatelnou a balírnu, z níž pocházelo množství různých produktů typu „legal highs“, včetně vykuřovacích směsí zamýšlených jako legální náhražka konopí. Zachyceno zde bylo značné množství syntetického kanabinoidu cumyl-5F-PINACA v tekuté formě, 1 tuna nezpracovaného rostlinného materiálu zasláno sem ze dvou jiných zemí EU a Austrálie, aceton, propylenglykol, rostlinný glycerin, různá aroma a potravinářská barviva. Syntetický kanabinoid se v tomto zařízení míchal s acetonem, poté nastříkával na rostlinný materiál a následně balil jako vykuřovací směs do potištěných fóliových sáčků (o celkové hmotnosti 150 kg) dodaných za tímto účelem z Číny.

Odhadovat prevalenci užívání nových psychoaktivních látek je často velmi obtížné, zejména na základě celopopulačních průzkumů. Bližší pohled v tomto směru poskytují výsledky bleskového průzkumu Eurobarometr 2014 realizovaného mezi více než 13 000 mladými dospělými ve věku od 15 do 24 let v členských zemích EU, kteří byli dotazováni na zkušenosti s užíváním nových psychoaktivních látek. Bylo zjištěno, že 8 % respondentů užilo nějakou novou psychoaktivní látku minimálně jednou, přičemž 3 % dotázaných ji užilo v posledním roce. Nejvyšší míra užívání v posledním roce byla zaznamenána v Irsku (9 %), Španělsku, Francii (v obou případech 8 %) a Slovinsku (7 %), nejnižší pak byla uváděna na Maltě a Kypru (0 %). Většina respondentů, kteří užili nové psychoaktivní látky v posledním roce, je buď koupila, nebo dostala od kamarádů či známých (68 %). Jen přibližně čtvrtina (27 %) je koupila od drogového dealera, 10 % si je pořídilo ve specializovaném obchodě a 3 % respondentů je koupila přes internet (bylo možné uvést více odpovědí).

Zmíněných 101 látek hlášených nově do systému včasného varování EU v roce 2014 náleží k nejrozsáhlejší skupinám chemických látek s rozmanitými farmakologickými účinky, které zahrnují celé spektrum návykových látek kontrolovaných v rámci příslušných mezinárodních úmluv OSN. Tato zpráva se nicméně zaměřuje na tři konkrétní skupiny: syntetické kanabinoidy a syntetické katinony, které společně tvoří nejpočetnější skupinu monitorovaných nových psychoaktivních látek, a opioidy, z nichž mnohé představují obzvlášť závažné riziko z hlediska veřejného zdraví. ✕

Syntetické kanabinoidy

> Syntetické kanabinoidy byly v Evropě poprvé zjištěny ke konci roku 2008. Jen v roce 2014 pak bylo poprvé nahlášeno dalších 30 nových syntetických kanabinoidů, čímž se jejich celkový počet evidovaný systémem včasného varování EU vyšplhal na 134. Syntetické kanabinoidy jsou tak největší skupinou látek monitorovaných EMCDDA, což odráží celkovou poptávku po konopí v Evropě a rychlost, s jakou jsou výrobci schopni produkovat a dodávat nové kanabinoidy, kterými lze obcházet drogovou legislativu (Obrázek 5). Celkový význam

těchto látek také dokládají údaje o jejich záchytech. V roce 2013 bylo hlášeno přes 21 000 záchytů, které představují více než 40 % úhrnného počtu záchytů nových psychoaktivních látek (Graf 3). Celková hmotnost záchytů činila v roce 2013 bezmála 1,6 tuny (Graf 6 a 7), přičemž 0,6 tuny bylo zachyceno v práškové formě, často ve větším dále neděleném množství. Zbývající část připadá z větší části na zabavený rostlinný materiál. Tyto sypké hmoty následně slouží k výrobě produktů typu „legal highs“ a lze z nich připravit až miliony dávek; 10 kanabinoidů se podílelo na přibližně 90 % celkové hmotnosti práškových forem zachycených v roce 2013, kdy na zbytek připadalo dalších 39 kanabinoidů. Mezi významnější záchyty nových psychoaktivních látek v práškové formě patřilo v roce 2013 182 kg AM-2201, 115 kg 5FUR-144 a 114 kg 5F-AKB48. Mezi lety 2008 a 2013 narostl počet záchytů syntetických kanabinoidů dvěstěkrát. ✕

foto: G.W. Pomeroy, Wikimedia Commons

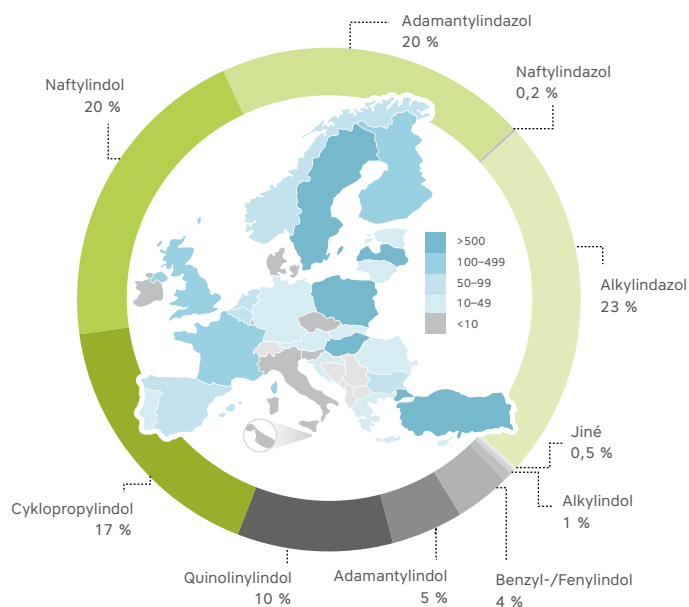
OBRÁZEK 5

Rychlá obměna syntetických kanabinoidů na evropském trhu

Látka	JWH-018	JWH-018 derivát adamantylu	JWH-018 adamantyl karboxamid (Apica)	AKB48 (Apinaca)	5F-AKB48
Rok prvního zjištění	2008	2011	2012	2012	2012
Počet záchytů v roce 2013	162	8	98	404	3 362

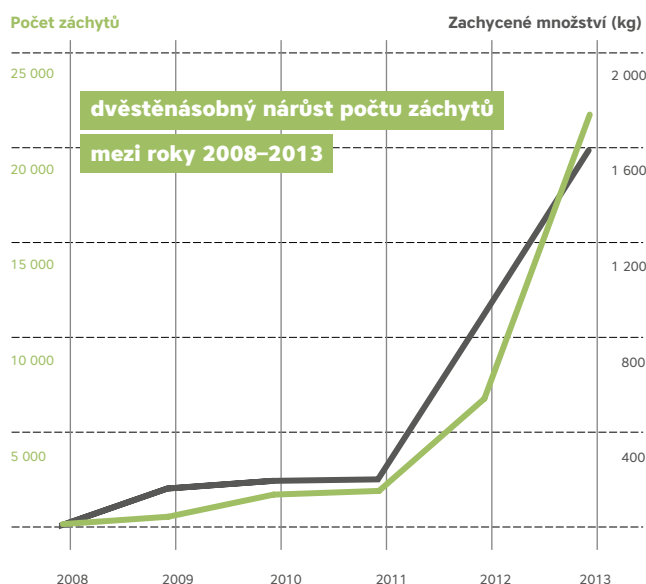
GRAF 6

Počet záchytů syntetických kanabinoidů v jednotlivých zemích (viz mapa) a podíly jednotlivých dílčích kategorií na těchto záchytech (viz kruhový diagram) v roce 2013

GRAF 7

Počet záchytů syntetických kanabinoidů a zachycená množství v letech 2008–2013

Syntetické katinony

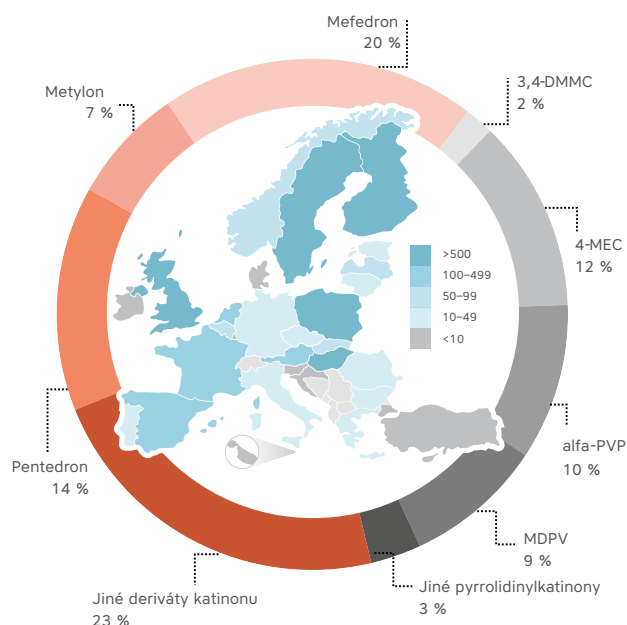
> Existenci poptávky po stimulantech v Evropě dokládá velký počet záchytů syntetických katinonů, z nichž mnohé slouží jako náhražky MDMA, amfetaminu a kokainu. Během roku 2014 bylo nově hlášeno přibližně 31 syntetických katinonů. Tím celkový počet katinonů dosáhl čísla 77, což z nich činí druhou největší skupinu látek monitorovaných EMCDDA. V průběhu roku 2013 bylo v Evropě realizováno téměř 11 000 záchytů syntetických katinonů o celkové hmotnosti přesahující 1,1 tuny (Graf 8). Mezi hlavní skupiny zachycených katinonů patřily 3-MMC (izomer oblíbené drogy mefedronu) (341 kg), 4-MEC (201 kg), pentedron (197 kg) a alfa-PVP (115 kg), na které připadalo téměř 80 % celkového množství záchytů. Mezi roky 2008 a 2013 se počet záchytů syntetických katinonů zvýšil šedesátkrát (Graf 9). X

foto: Wikimedia Commons

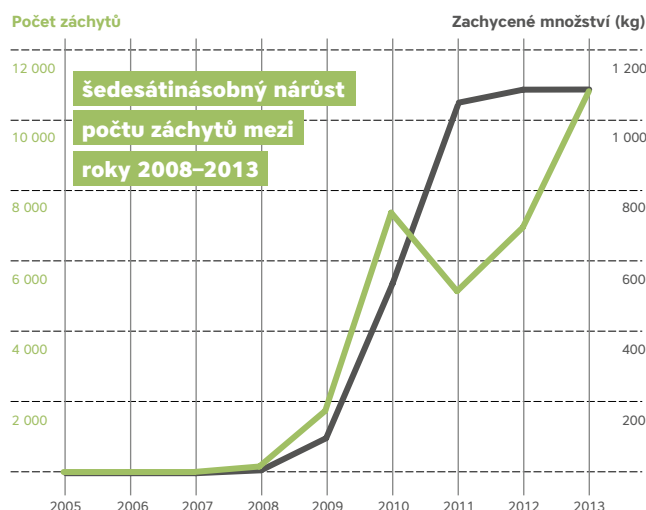
GRAF 8

Počet záchytů syntetických katinonů v jednotlivých zemích (viz mapa) a podíly jednotlivých kategorií látek na těchto záchytech (viz kruhový diagram) v roce 2013

GRAF 9

Počet záchytů syntetických katinonů a zachycená množství (v práškové formě) v letech 2005–2013

Opioidy

> Potenciální veřejnozdravotní problém, který zasluhuje mimořádnou pozornost, představují nové opioidy. Jsou totiž často vysoce potentní a prodávají se jako heroin nic netušícím uživatelům, čímž u nich vzniká vysoké riziko předávkování a smrti. Například fentanyl, které se jako „designer drugs“ poprvé objevily v Kalifornii koncem 70. let 20. století, kde se prodávaly jako „syntetický heroin“, patří do skupiny drog, které již v Evropě a Spojených státech zapříčinily stovky úmrtí. Tři z pěti opioidů hlášených do systému včasného varování EU v roce 2014 byly právě fentanyly. Byly mezi nimi dva fentanyly zachycené v ilegální laboratoři v Evropě a acetylfentanyl, který je spojován s úmrtím více než 14 osob ve Spojených státech, jímž byl prodán jako heroin.

Riziko pro uživatele však nepředstavují pouze fentanyly. Jen několika měsíců poté, co byly na evropském drogovém trhu zaznamenány opioidy AH-7921 a MT-45, evidovala EMCDDA 40 úmrtí. Obě tyto látky se prodávaly po kilech jako „chemikálie pro výzkumné účely“ prostřednictvím internetových obchodů se sídlem v Evropě a Číně. X

foto: Wikimedia Commons

Monitoring a reakce na existenci vážných rizik

> Vedle informování o výskytu nových psychoaktivních látek na trhu spočívá hlavní funkce systému včasného varování EU v odhalování možných závažných rizik a adekvátní reakci na tato rizika. Za tímto účelem je nutné provádět monitoring každé z více než 450 látek, které jsou doposud evidovány. S rozvojem trhu v posledních letech EMCDDA také řeší stále vyšší počet hlášení o závažných negativních dopadech, které často souvisejí s akutní toxicitou vedoucí k hospitalizacím a úmrtím. EMCDDA se v reakci na tento problém snaží, aby byly systém včasného varování EU a celá jeho síť schopny lépe identifikovat tato rizika, referovat o nich, správně je charakterizovat a reagovat na ně. Jednou z klíčových aktivit v tomto ohledu je vydávání varování před ohrožením veřejného zdraví, jejichž prostřednictvím je celá síť varována před závažnými problémy, které je nutné neprodleně řešit. Od roku 2005 vydalo EMCDDA 117 těchto upozornění na veřejnozdravotní hrozby, přičemž více než 70 % z nich bylo vydáno v posledních pěti letech. Během roku 2014 jich bylo vydáno 16. Týkala se mimo jiné varování před 4,4'-DMAR a MT-45, v reakci na úmrtí hlášená v souvislosti s těmito látkami v Evropě (obě z nich byly v průběhu roku 2014 předmětem procesu hodnocení rizik), a před 5F-PB-22, ADB-PINACA, MDMB-FUBINACA a dalšími syntetickými kanabinoidy poté, co EMCDDA na základě monitoringu médií identifikovalo případy závažné újmy, kterou měly tyto přípravky na svědomí v zemích mimo Evropu.

Posuzování rizik prováděné Vědeckým výborem EMCDDA je další klíčovou aktivitou v rámci opatření namířených na eliminaci závažných negativních dopadů. V roce 2014 bylo toto vyhodnocování rizik realizováno celkem v šesti případech. Jednalo se o 25I-NBOME, látku s halucinogenními vlastnostmi prodávanou jako LSD; AH-7921, opioid s vlastnostmi podobnými morfinu, jenž byl spojován s 15 úmrtími během krátkého časového úseku; MDPV, stimulant prodávaný jako „legal high“, který se též prodával na černém trhu jako kokain a problémoví uživatelé drog si jej aplikovali injekčně; metoxetamin, prodávaný jako legální náhražka disociativního anestetika ketaminu; 4,4'-DMAR, stimulant prodávaný původně jako „chemikálie pro výzkumné účely“, který se však rychle začal přimíchávat do tablet extáze a je spojován s 31 úmrtími; a MT-45, opioid prodávaný jako „chemikálie pro výzkumné účely“ a spojovaný s 28 úmrtími, ke kterým došlo v rozmezí devíti měsíců. ✕

Shrnutí

> Údaje prezentované v této zprávě naznačují, že růst trhu s novými psychoaktivními látkami bude i v následujících několika letech představovat řadu problémů pro oblast veřejného zdraví a protidrogové politiky. Konkrétními výzvami jsou v tomto směru zejména rychlost výskytu nových psychoaktivních látek, jejich volný prodej a nedostatek informací o jejich účincích a rizicích. Je proto zásadní, aby účinné národní a regionální systémy včasného varování i nadále sehrávaly ústřední roli při včasné detekci negativních dopadů těchto látek a pomáhaly při zajišťování neprodlených opatření na poli veřejného zdraví. ✕

Informační zdroje

VÍCE INFORMACÍ O SYSTÉMU VČASNÉHO VAROVÁNÍ EU:
emcdda.europa.eu/ews

VÍCE INFORMACÍ O PROCESU HODNOCENÍ RIZIK ZE STRANY EMCDDA:
emcdda.europa.eu/publications/risk-assessments

SYSTÉM VČASNÉHO VAROVÁNÍ EU JE TAKÉ NA TWITTERU:
@toxicovigilance

Jak získat publikace EU

BEZPLATNÉ PUBLIKACE:

jeden výtisk: prostřednictvím stránek EU Bookshop
<http://bookshop.europa.eu>;

více výtisků či plakáty/mapy: v zastoupeních Evropské unie
http://ec.europa.eu/represent_en.htm;

v delegacích Evropské unie v zemích mimo EU
http://eeas.europa.eu/delegations/index_en.htm;

můžete se také obrátit na síť Europe Direct
http://europa.eu/europedirect/index_en.htm

nebo na telefonní lince 00 800 6 7 8 9 10 11 (zdarma v rámci EU) (*).

PLACENÉ PUBLIKACE:

prostřednictvím stránek EU Bookshop
<http://bookshop.europa.eu>

(*). Informace jsou poskytovány zdarma, stejně jako většina telefonních hovorů (někteří operátoři, telefonní automaty nebo hotely však mohou telefonické spojení zpoplatnit).

Základní údaje o EMCDDA

Evropské monitorovací centrum pro drogy a drogovou závislost

Evropské monitorovací centrum pro drogy a drogovou závislost (European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction, EMCDDA) je ústředním zdrojem informací a všeobecně uznávanou autoritou ve vztahu k problematice návykových látek v Evropě. Již více než 20 let shromažďuje, analyzuje a šíří vědecky fundované informace o drogách a drogových závislostech a jejich následcích. Odborné i laické veřejnosti tak poskytuje celoevropský obraz o situaci ve věcech drog, který vychází z ověřených a vědecky podložených faktů.

Publikace EMCDDA jsou primárním zdrojem informací pro široké spektrum cílových skupin, ať už jsou to činitelé zodpovědní za tvorbu příslušných politik a jejich poradní týmy, odborníci a výzkumní pracovníci zabývající se problematikou návykových látek, či v širším kontextu média a veřejnost. EMCDDA je jednou z decentralizovaných agentur Evropské unie. Sídíl v Lisabonu.

> Český překlad tohoto dokumentu je publikován se svolením EMCDDA a je plnou zodpovědností překladatele.

> Původní dokument *New psychoactive substances in Europe. An update from the EU Early Warning System* viz <http://www.emcdda.europa.eu/publications/2015/new-psychoactive-substances>

> Obsah této publikace nemusí nutně odrážet oficiální stanoviska jednotlivých partnerů EMCDDA, členských zemí EU nebo jakýchkoli institucí či orgánů Evropské unie. Bližší informace o Evropské unii jsou k dispozici na internetu (<http://europa.eu>). ✕

System včasného varování v České republice

> Česká republika se do evropského systému včasného varování zapojila v roce 2002. Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti za tímto účelem zřídilo a koordinuje mezioborovou pracovní skupinu, jejímž úkolem je rychlá výměna informací o nových psychoaktivních látkách jak na národní, tak na mezinárodní úrovni. Členy pracovní skupiny jsou zástupci různých institucí či organizací, které se podílí na sběru a vyhodnocování dat o drogové problematice. Pracovní skupina má aktuálně 16 členů. Shromažďuje a vyhodnocuje data o nových psychoaktivních látkách a důsledcích spojených s jejich nabídkou a užíváním, ale také informace o nebezpečných příměsích, kombinacích či koncentracích tradičních drog. Shromážděné informace jsou průběžně posuzovány z hlediska dopadů, zejména ohrožení zdraví a života uživatelů či ohrožení veřejného zdraví, a s ohledem na míru jejich závažnosti distribuovány. Skupina rovněž posuzuje jednotlivé nové psychoaktivní látky předtím, než je vládě předložen oficiální návrh na jejich kontrolu.

Národní monitorovací
středisko pro drogy
a závislosti

OZNÁMENÍ / ODKAZY

Veškeré publikace vydané Národním monitorovacím střediskem pro drogy a závislosti včetně periodika Zaostřeno jsou v elektronické podobě ke stažení na <http://www.drogy-info.cz/index.php/publikace>. Případné objednávky tištěných publikací zasílejte na email: grygarova.marketa@vlada.cz

Mapa pomoci

<http://www.drogy-info.cz/index.php/map/>
– změny kontaktních údajů zasílejte na email: grygarova.marketa@vlada.cz.

Kalendář akcí

<http://www.drogy-info.cz/index.php/calendar/> – informace o vzdělávacích akcích a seminářích v adiktologii nebo zajímavých pro obor adiktologie, které je možno v kalendáři zveřejnit, zasílejte na email: grygarova.marketa@vlada.cz.

Informace o celoživotním vzdělávání v oboru adiktologie
<http://www.adiktolog.cz/>

Reedice projektu „Když musíš, tak musíš“
dvd s 6 dokumentárními filmy o drogách – objednávky zasílejte na email: grygarova.marketa@vlada.cz.

Aplikace UniData a PrevData k evidenci klientů a intervencí v drogových službách včetně uživatelské podpory
<http://www.drogozesluzby.cz/>

Monitoring médií na drogy-info.cz
<http://www.drogy-info.cz/index.php/info/monitor>

Internetová stránka Evropského monitorovacího centra pro drogy a drogovou závislost
<http://www.emcdda.europa.eu/>

> Zaostřeno

Vydává > Úřad vlády České republiky
nábřeží E. Beneše 4, 118 01 Praha 1, IČO 00006599

Adresa redakce > E. Beneše 4, 118 01 Praha 1, tel. 224 002 111

Odpovědný redaktor > Mgr. Lucie Grolmusová

Autoři tohoto čísla > Michael Evans-Brown, Ana Gallegos, William Francis, Rachel Christie, Andrew Cunningham, Joanna Sekula, Anabela Almeida a Roumen Sedefov

Překlad z angličtiny > Mgr. Jiří Bareš

Editor tohoto čísla > Mgr. Kateřina Grohmannová

Toto číslo vyšlo 29. 7. 2015.

Vychází nejméně 6× ročně.

Evidenční číslo Ministerstva kultury ČR: MK ČR E 14088.

ISSN 2336-8241

Neprodejné. Distribuci zajišťuje vydavatel.

© Úřad vlády České republiky, 2015

9 772336 824155

01

8